

Pjesëmarrja Publike një kontribut i rëndësishëm në
Transparencën e Industrisë Nxjerrëse – EITI

Procesi I EITI

Qendra per Transparency dhe Informim te Lire

Procesi I EITI kalon ne 6 faza

1. Aplikimi (Sign up) –kerkesat nga 1-5
2. Pergaditja - kerkesat nga 6-13
3. Transparenca ose deklarimi i te dhenave (disclosure) – kerkesat 14-17
4. Shperndarja ose publikimi i te dhenave -kerkesat 18
5. Shqyrtimi dhe vleresimi –kerkesat 19-20
6. Vleresimi i perputhjes –kerkesa 21

Aplikimi(Sign-up)

- Qeveria ka lëshuar një deklaratë publike të qartë të saj me synimin për të zbatuar EITI
- Qeveria ka identifikuar qartë aktorët kryesorë të EITI, kompanitë dhe shoqëritë civile dhe merr përsipër të bashkëpunojë me ta
- Qeveria ka shqurtuar kuadrin ligjor për të identifikuar ndonjë pengesë potenciale në zbatimin e EITI
- Qeveria ka emëruar një zyrtar të lartë që të drejtojë implementimin e EITI. Emërimi bëhet publik dhe duhet të konsiderohet nga shumica e aktorëve kyç të EITI si i besueshëm dhe i paanshëm
- Emerimin e grupit të punës (MSG).
- MSG duhet të hartojë një plan pune për zbatimin e EITI sipas afatëve të qarta kohore dhe indikatorë të tjerë të matshëm, në të cilin të përfshihen edhe vlerësimet për pengesat e ndryshme të zbatimit të planit
- Sigurohet në grupin e punës një përfaqësim i drejtë dhe i balancuar i grupeve të interesit (përfaqësitë e kompanive dhe shoqëritë civile). Në mënyrë të qartë duhet që shoqëria civile të jetë e përfshirë në proces më efektivitet, në mënyrë aktive, të pavarur dhe të plotë.

Pergaditja

- Qeveria duhet të përfshijë kompanitë në procesin e implementimit të EITI.
- Qeveria duhet të shmangë pengesat përgjatë implementimit të EITI.
- MSG duhet të arrijë një marrëveshje rreth templates së raportimit dhe materiality. Aktorët më kryesorë të EITI të jenë kënaqur me procesin e hartimit të templates së raportimit
- Kompania e zgjedhur për hartimin e Raportit të pajtueshmërisë (EITI reconciliation report) duhet të sigurojë MSG që është e besueshme, kredibël dhe teknikisht kompetente.
- Qeveria duhet të sigurojë se të gjitha kompanitë do të raportojnë të ardhurat e tyre dhe se raportimi përputhet plotësisht me standartet ndërkombëtare të auditit.
- Qeveria ka identifikuar burimet të qëndrueshme të financimit për zbatimin e EITI
- Janë bërë përpjekje nga qeveria për të zhvilluar vetëdijen ndërmjet agjencive qeveritare dhe aktorëve të tjerë kyç lidhur me EITI

Disclosure

- Çfarë do të deklarohet, cilët do të deklarojnë dhe si? Do të ketë raportim me bazë agregimi apo disagregimi
- Kompanitë raportojnë të gjitha pagesat bazuar në templetin e aprovuar më parë nga MSG
- Institucionet qeveritare raportojnë të gjitha të ardhurat bazuar në templetin e aprovuar më parë nga MSG
- MSG duhet të jetë i bindur se kompania e përzgjedhur për të verifikuar përqasjen e të dhënave mes kompanive dhe institucioneve qeveritare e kryen këtë punë në mënyrë të kënaqshme dhe në pajtim me termat e referencës
- Reconciler duhet të sigurojë që Raporti i EITI është gjithëpërfshirës, identifikon të gjitha mospërputhjet, ku është e mundur shpjegon këto mospërputhje, dhe kur është e nevojshme bën rekomandime për veprimet korrigjuese që duhen ndërmarrë
- Janë kryer pergaditjet formale dhe joformale per të ngritur kapacitetet e nevojshme para deklarimit

Publikimi dhe shperndarja

- Të dhënat e raportit duhet te jenë aksesueshme dhe të kuptueshme
- Të jenë evidentuar procedura të cilat sigurojnë një shpërndarje të gjerë të të dhënave të raportit
- Të ketë një përfshirje në diskutimin e raportit të grupeve të interesit dhe gjetjet e raportit të inkurajojnë dhe kontribuojnë në debatin publik

Shqyrtimi dhe vleresimi

- Kompanitë e gazit, naftës dhe minierave duhet të mbështesin implementimin e EITI; nëpërmjet deklaratave publike të drejtuesve të tyre; nëpërmjet deklaramit të pagesave; bashkëpunimit me vleresuesin (validator), pjesëmarrjes në MSG
- Qeveria dhe MSG duhet të ndërmarrin hapa për të vepruar lidhur me konkluzionet e nxjerra, të adresojnë mospërputhjet për të siguruar se zbatimi EITI është i qëndrueshëm. Vendet zbatuese duhet të dorëzojnë raportet e miratuar në përputhje me afatet e përcaktuara nga Bordi.
- Ka mekanizma në terren (grupe interesit dhe shoq civile) që monitorojnë dhe vlerësojnë procesin e EITI. Ka një mekanizëm të pavarur vlerësimi dhe ka shkëmbim përvojash mes tyre?
- Funksionon mekanizmi i feedback. Po ashtu ai influencon në marrjen e vendimeve dhe proceset e tjera te EITI

Roli i Shoqërisë Civile

Shoqëria civile duhet të punojnë me aktorët e tjerë në:

- Definimi i TOR te MSG dhe planin e Punës së EITI
- Përcaktoni qëllimin e procesit EITI / përgatit templetet e raportimit
- Përcakton TOR dhe zgjedhjen e administratorit të EITI
- Monitoron përgaditjen e raportit të EITI
- Analizon raportin e EITI dhe bën rekomandime
- Propogandon për EITI dhe EITI
- Shpërndan rezultatet dhe kanalizon përfundimet dhe rekomandimet

Roli i Shoqërisë Civile

- Shoqëria civile duhet të përfshihet në çështjet kyç të tilla si:
 - Cilat janë pagesat që do të raportohen?
 - Cilat kompani duhet të raportojnë pagesat e tyre?
 - Cilat agjencitë qeveritare dhe shtetërore duhet të raportojnë të ardhurat e tyre?
 - Periudha kohore për raportin e EITI?
 - Nëse raportimi do të bëhet agregat apo disagregat
 - Masa të tjera që shkojnë përtej transparencës të ardhurave